

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ"
для студентів спеціальності
8.15010008 "Публічне адміністрування"
всіх форм навчання

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладач Мельник В. І.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Публічні фінанси" для студентів спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання / укл. В. І. Мельник. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 50 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями та темами. Наведено плани лекцій, семінарських (практичних) занять, контрольні запитання для самодіагностики, характеристики індивідуально-консультативної роботи, методики активізації процесу навчання, системи поточного та підсумкового контролю знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування".

Вступ

Фінанси є важливим економічним інструментом втручання держави у процеси розширеного відтворення, розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Використовуючи їх, держава може активно впливати на економічний і соціальний розвиток країни як у позитивному, так і в негативному плані. Будучи об'єктивними за своєю суттю, вони значною мірою залежать від суб'єктивних дій політичних сил, що перебувають при владі. Нині в Україні у сфері публічних фінансів концентруються найгостріші проблеми економічного і соціального життя держави. Це бюджетний дефіцит і державний борг, оподаткування та ефективність видатків бюджету, стан місцевих фінансів, проблеми міжбюджетних відносин тощо.

Публічні фінанси є галуззю знання, що заслуговує на уважне вивчення внаслідок важливості її для загальної освіти студента, а також як однієї із нормативних спеціальних дисциплін підготовки магістра з публічного адміністрування.

Метою навчальної дисципліни "Публічні фінанси" є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо використання методів та інструментарію управління публічними фінансами.

Предметом дисципліни є фінансові відносини на макро- і мезорівнях, особливості їх розвитку на сучасному етапі, а також методи їх регулювання. Предмет пізнання становлять: закономірності у сфері фінансових відносин, роль публічних фінансів у соціально-економічній перебудові суспільства на шляху модернізації країни; сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Структура навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка магістрів	Галузь знань, напрям, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4:	Галузь знань: 1501 "Державне управління"	Нормативна. Рік підготовки: 1.

у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота		Семестр: 2
---	--	------------

Закінчення табл. 1

1	2	3
Кількість годин: усього – 144; за змістовними модулями: модуль 1 – 64 год.; модуль 2 – 80 год.	Шифр та назва спеціальності: 8.15010008 "Публічне адміністрування"	Лекції: кількість годин – 18. Практичні (семінарські): кількість годин – 18. Самостійна робота: кількість годин – 108
Кількість тижнів викладання дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: іспит

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських).

Лекційна форма навчання поєднується з різними видами практичних та семінарських занять, на яких закріплюються і поглиблюються одержані на лекціях знання та формуються професійні компетентності у сфері публічних фінансів. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами з питань державного управління, ресурсами мережі Internet. Усі ці види занять розроблено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна є нормативною для підготовки магістрів зі спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування".

Зміст даної навчальної дисципліни є логічним продовженням та має змістовно-методичні зв'язки з такими дисциплінами, як "Соціальний розвиток", "Державне регулювання економіки та економічна політика", "Планування розвитку територій".

Магістр спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" підготовлений до виконання робіт, перелік яких встановлюється за ДК 003:2010 (табл. 2) залежно від сфери майбутньої діяльності магістра.

Таблиця 2

**Коди і назви груп професій та коди і професійні назви робіт,
які здатен виконувати магістр зі спеціальності
8.15010008 "Публічне адміністрування"**

Код і назва групи професій	Код і професійна назва роботи
1142.1. Вищі посадові особи професійних спілок	1142.1. Вища посадова особа (голова, співголова, президент, віце-президент, генеральний секретар, секретар) професійної спілки
1143.2. Вищі посадові особи інших самоврядувальних організацій	1143.2. Вища посадова особа самоврядувальної організації (крім національних академій України)
1229.1. Керівні працівники апарату центральних органів державної влади	1229.1. Керівник прес-служби (центральні органи державної влади) 1229.1. Помічник вищого державного службовця центрального органу державної влади
1229.3. Керівні працівники апарату місцевих органів державної влади	1229.3. Керівник прес-служби (місцеві органи державної влади)
1231. Керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів	1231. Завідувач (начальник) секретаріату
1234. Керівники підрозділів з реклами та зв'язків з громадськістю	1234. Начальник відділу (з реклами, зв'язків з громадськістю)
1238. Керівники проектів та програм	1238. Керівник проектів та програм у сфері матеріального (нематеріального) виробництва
1474. Менеджери (управителі) у сфері досліджень та розробок	1474. Менеджер (управитель) з питань регіонального розвитку
2419.3. Професіонали державної служби	2419.3. Помічник-консультант народного депутата України 2419.3. Радник (органи державної влади)
2443.2. Філософи, історики та політологи	2443.2. Експерт із суспільно-політичних питань 2443.2. Консультант із суспільно-політичних питань (в партіях та інших громадських організаціях)

Фахівець може займати посади, що віднесено у відповідності до Закону України "Про державну службу" до 3-4 категорій, зазначені в

"Довіднику типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців" та Реєстрі посад державних службовців:

Третя категорія – керівник самостійного (основного) підрозділу Національної академії державного управління при Президентові України; начальник управління Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України; начальник самостійного відділу Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України; начальник управління державної служби Головного управління державної служби в області; керівник апарату обласної державної адміністрації

Четверта категорія – керівник територіального органу; начальник відділу Державного центру соціальних служб для молоді; директор центру підвищення кваліфікації державних службовців і керівників державних підприємств, установ й організацій.

Фахівець може займати також посади в органах місцевого самоврядування, зазначені в Законі України "Про службу в органах місцевого самоврядування" та постанові Кабінету Міністрів України від 3.12.1997 № 1349 "Про фінансове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування".

Третя категорія – керуючих справами виконавчих апаратів обласних та Севастопольської міської рад;

Четверта категорія – керівників управлінь і відділів виконавчого апарату обласних, Севастопольської міської та секретаріату Київської міської рад, секретарів міських (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад, заступників міських (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) голів з питань діяльності виконавчих органів ради, керуючих справами (секретарів) виконавчих комітетів, директорів, перших заступників, заступників директорів департаментів міських (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад, міських (міст районного значення) голів, селищних і сільських голів, посади заступників голів районних рад.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися професійні компетентності, наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Професійні компетентності магістра, які сформовані в результаті засвоєння навчальної дисципліни

Компетентніс	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність
--------------	--------	--------	-------------	--------------

ть, що формується				та відповідальність
1	2	3	4	5
1. Здатність розробляти прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку	Знання про основні принципи, технології, форми, методи, механізми та процедури планування	Уміння готувати програмні документи (стратегії, програми, концепції) виходячи із оцінки ресурсного забезпечення та добору	Здатність до роботи у команді; здатність дотримуватися соціальних норм і правил при співпраці з іншими учасниками	Здатність брати ініціативу та формувати власну позицію, приймати оптимальні рішення щодо розробки проектів програмних

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
		адекватних механізмів впровадження державно-управлінських рішень, а також викликів європейської інтеграції, використовуючи методологію системного аналізу	при обговоренні проектів програмних документів економічного і соціального розвитку	документів економічного і соціального розвитку
2. Здатність прогнозувати наслідки реалізації програм економічного та соціального розвитку	Знання про інструментарій аналізу макроекономічних показників	Уміння розробляти прогнози можливих наслідків порушення макроекономічної рівноваги та їх впливу на поведінку економічних суб'єктів на основі аналізу макроекономічних показників, використовуючи моделі загальної	Здатність налагоджувати ефективну комунікацію у групі; здатність працювати у команді; здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо прогнозування наслідків реалізації програм економічного	Здатність брати на себе відповідальність за прийняття і реалізацію індивідуальних та колективних рішень у процесі прогнозування наслідків реалізації програм економічного та соціального розвитку

		економічної рівноваги	та соціального розвитку	
3. Здатність організувати і виконання завдань діяльності	Знання про чинне законодавство, що регламентує функціонування фінансової системи	Уміння організувати своєчасне виконання зобов'язань перед державним бюджетом, виходячи з чинного законодавства, використовуючи механізми співпраці з банками, страховими компаніями та іншими кредитно-фінансовими установами	Здатність володіти технологіями вербального та невербального спілкування; донесення до слухачів інформації, ідей, проблем та рішень у сфері публічної економіки	Здатність брати на себе відповідальність, ініціативу при прийнятті рішень щодо організації своєчасного виконання зобов'язань перед державним бюджетом

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
4. Здатність готувати потрібну для прийняття управлінського рішення інформацію	Знання про основи системно-аналітичного методу, статистичного аналізу, проблемно-орієнтовного та компаративного методів	Уміння проводити моніторинг виконання регіональних і галузевих програм соціально-економічного розвитку, цільових перспективних програм та комплексних заходів, аналіз звітів про виконання планових показників розвитку, роботи господарчих і	Здатність до роботи у команді; здатність дотримуватися соціальних норм і правил при співпраці з іншими учасниками при обговоренні інформації, потрібної для прийняття управлінського рішення	Здатність брати ініціативу та формулювати власну позицію, приймати оптимальні рішення щодо підготовки потрібної для прийняття управлінського рішення інформації

		управлінських структур, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей для прийняття виважених управлінських рішень		
5. Здатність визначати показники економічного та соціального розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур і підприємств	Знання про теоретичні засади публічних фінансів, інструментарій системного аналізу показників державного бюджету	Уміння розробляти та організовувати заходи щодо орієнтації та вибору доцільних інструментів регуляторного впливу держави та її інституцій на господарські процеси з метою досягнення економічної раціональності, оцінювати стан соціально-економічного розвитку країни, території, галузі	Здатність налагоджувати ефективну комунікацію у групі; здатність працювати у команді; здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо визначення показників економічного та соціального розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур і підприємств	Здатність самостійно аналізувати показники економічного та соціального розвитку на рівні території, галузі та відповідних господарських структур і підприємств й вміння використовувати результати цього аналізу

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
6. Підготовка інформаційно-аналітичної документації для прийняття управлінських рішень	Знання про інструментарій статистичного аналізу показників, соціологічних і маркетингових досліджень	Уміння готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді щодо виконання бюджету, обслуговування боргу, звіти про виконання планових	Здатність володіти технологіями вербального та невербального спілкування; донесення до слухачів інформації, ідей та	Здатність відстоювати власну позицію при обговорюванні результатів підготовки інформаційно-аналітичної документації для прийняття

		показників розвитку територій чи галузей, роботи господарчих і управлінських структур, органів влади	проблем у сфері підготовки інформаційно-аналітичної документації для прийняття управлінських рішень	управлінських рішень здатність нести відповідальність за досягнуті результати
8. Адміністрування процесу реалізації демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління	Знання про інструментарій аналізу організаційно-правових, соціально-економічних, кадрових та інформаційно-технологічних аспектів системного управління якості наданих послуг	Уміння керувати процесом реалізації демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління, визначення ефективності діючих форм і методів управлінської діяльності	Здатність до роботи у команді; здатність дотримуватися соціальних норм і правил при співпраці з іншими учасниками при обговоренні адміністрування процесу реалізації демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління	Здатність нести відповідальність за прийняття і реалізацію індивідуальних та колективних рішень, високий рівень самостійності прийняття рішень щодо адміністрування процесу реалізації демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління
9. Здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання	Знання про інструментарій аналізу публічних фінансів,	Уміння оцінювати стан соціально-економічного розвитку країни,	Здатність налагоджувати ефективну комунікацію у	Здатність брати ініціативу та формулювати власну позицію,

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5
очікуваних результатів та	мікро- та макроекономічних підходи до	території, галузі на основі системного	групі; здатність працювати у команді;	приймати оптимальні рішення щодо

непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування	вивчення публічних фінансів, методи економічного оцінювання нововведень і розрахунку ефективності проектів	аналізу показників, виходячи з надходжень та видатків державного бюджету, організувати моніторинг інновацій, застосовуючи методи економічного оцінювання нововведень і розрахунку ефективності проектів	здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання очікуваних результатів та непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування	здійснення моніторингу, експертизи, оцінювання очікуваних результатів та непередбачених наслідків реалізації демократичного врядування
---	--	---	---	--

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена у відповідності до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра зі спеціальності 8.15010001 "Публічне адміністрування" галузі знань 1501 "Державне управління" на базі освітньо-професійної програми підготовки магістра.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни складається з двох модулів, кожний з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 4.

Таблиця 4

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів			
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи	2	2	10
Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації	2	2	10
Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами	2	2	10
Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів	1	1	9
Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки	1	1	9
Разом годин за модулем:	8	8	48
Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів			
Тема 6. Податки та податкова система	2	2	10
Тема 7. Бюджет і бюджетна система	2	2	10
Тема 8. Державний бюджет України	2	2	10
Тема 9. Місцеві бюджети України	2	2	10
Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	1	1	10
Тема 11. Державний кредит і державний борг	1	1	10
Разом годин за модулем	10	10	60
Всього годин	18	18	108

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи

Економічна природа та сутність публічних фінансів. Історичні та економічні передумови виникнення фінансів. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Поняття та функції публічних фінансів. Поняття та принципи побудови фінансової системи. Підходи до структуризації фінансової системи. Основні структурні елементи фінансової системи України. Система публічних фондів як матеріальна основа публічних фінансів. Основні ланки сучасної системи публічних фінансів України.

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації

Фінансова політика як складова частина економічної політики держави. Зміст та завдання фінансової політики. Складові фінансової політики. Типи фінансової політики на різних історичних етапах. Напрямки реалізації державної фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Типи регулювання фінансів. Поняття та структура фінансового механізму.

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами

Система управління публічними фінансами. Об'єкт і суб'єкт управління. Основні форми, методи та інструменти фінансового впливу. Принципи, на яких базується управління державними фінансами. Фінансовий апарат та його функції. Організаційний склад фінансової системи України. Фінансові органи та інститути. Особливості управління публічними фінансами у зарубіжних країнах.

Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів

Фінансове право. Джерела фінансового права. Нормативно-правові акти, що регулюють фінансові відносини в Україні. Конституція України як основне джерело фінансового права. Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні. Бюджетний кодекс України. Міжнародні правові акти у сфері публічних фінансів.

Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки

Публічні доходи та методи їх мобілізації. Джерела формування публічних доходів. Основні методи мобілізації публічних доходів: податки, позики та емісії. Сутність і призначення публічних видатків. Державне споживання. Бюджетне фінансування. Зв'язок функцій держави та публічних видатків. Класифікація видатків.

Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів

Тема 6. Податки та податкова система

Сутність і функції податків. Податкова система та її елементи. Поняття та склад податкової системи. Принципи побудови оптимальної податкової системи. Елементи системи оподаткування. Класифікація податків. Податкова система і податкова політика

України. Основні етапи становлення податкової системи України. Податковий кодекс України, його структура та значення в нормативно-правовому забезпеченні функціонування публічних фінансів. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Система державної податкової служби України. Принципи побудови податкової системи України. Сучасна податкова політика України.

Тема 7. Бюджет і бюджетна система

Бюджет як економічна та правова категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна та контрольна функції бюджету. Правова характеристика бюджету. Матеріальний зміст бюджету. Загальний та спеціальний фонд бюджету. Бюджетна система та принципи її побудови. Поняття бюджетної системи та бюджетного устрою. Основні етапи становлення і розвитку бюджетної системи України. Принципи побудови бюджетної системи України. Бюджетна класифікація. Бюджетне планування: сутність та методи.

Тема 8. Державний бюджет України

Призначення і роль державного бюджету. Доходи державного бюджету України. Доходи загального та спеціального фонду державного бюджету України. Структура доходів державного бюджету України. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Фактори, що впливають на формування видатків державного бюджету України в сучасних умовах. Бюджетний дефіцит: причини, види та шляхи оптимізації. Поняття й причини виникнення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Шляхи подолання бюджетного дефіциту.

Тема 9. Місцеві бюджети України

Сутність та призначення місцевих бюджетів. Суть місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин. Функції місцевого бюджету. Загальний та спеціальний фонди місцевого бюджету. Доходи місцевих бюджетів. Основні джерела доходів місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Розмежування видів видатків між

місцевими бюджетами. Основні напрями зміцнення доходної бази місцевих бюджетів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

Сутність фондів фінансових ресурсів цільовою призначення. Основні принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів. Необхідність відокремлення державних цільових фондів. Види державних цільових фондів. Пенсійний фонд України. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Інші фонди цільового призначення.

Тема 11. Державний кредит і державний борг

Економічна сутність державного кредиту. Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Ощадна справа. Державні позики. Міжнародний державний кредит. Класифікація державних позик. Управління державним кредитом. Особливості оперативного управління державним кредитом. Ефективність державних кредитних операцій. Державний борг і його обслуговування в Україні. Види державного боргу. Управління державним боргом: основні принципи та методи.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи

- 1.1. Економічна природа та сутність публічних фінансів.
- 1.2. Функції публічних фінансів.
- 1.3. Поняття та принципи побудови фінансової системи.
- 1.4. Система публічних фондів як матеріальна основа публічних фінансів.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації

2.1. Фінансова політика як складова частина економічної політики держави.

2.2. Напрями реалізації державної фінансової політики.

2.3. Поняття та структура фінансового механізму.

Література: [1 – 5; 12; 16; 17; 19; 28; 29; 31; 34; 36 – 40].

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами

3.1. Система управління публічними фінансами.

3.2. Фінансовий апарат та його функції.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36–40].

Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів

4.1. Конституція України як основне джерело фінансового права.

4.2. Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні.

Література: [1 – 5; 9; 12; 13; 17; 19; 20; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки

5.1. Публічні доходи та методи їх мобілізації.

5.2. Сутність і призначення публічних видатків.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36–40].

Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів

Тема 6. Податки та податкова система

6.1. Соціально-економічна сутність податків та їх функції.

6.2. Елементи оподаткування. Класифікація податків.

6.3. Сутність податкової системи та принципи її побудови.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 25; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 7. Бюджет і бюджетна система

7.1. Бюджет як економічна та правова категорія.

7.2. Бюджетна система та принципи її побудови.

7.3. Бюджетна класифікація.

7.4. Бюджетне планування: сутність та методи.

Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22; 23; 27 – 29; 31; 32; 34 – 40].

Тема 8. Державний бюджет України

- 8.1. Призначення і роль державного бюджету.
 - 8.2. Доходи державного бюджету України.
 - 8.3. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.
 - 8.4. Бюджетний дефіцит: причини, види та шляхи оптимізації.
- Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22 – 24; 27; 28; 31; 32; 34; 35 – 40].

Тема 9. Місцеві бюджети України

- 9.1. Сутність та призначення місцевих бюджетів.
 - 9.2. Доходи місцевих бюджетів.
 - 9.3. Видатки місцевих бюджетів.
 - 9.4. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.
- Література: [1 – 5; 7 – 12; 14; 15; 17 – 19; 21; 24; 26 – 28; 31 – 40].

Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

- 10.1. Сутність фондів фінансових ресурсів цільовою призначення.
 - 10.2. Характеристика соціальних фондів України.
- Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 11. Державний кредит і державний борг

- 11.1. Економічна сутність державного кредиту.
 - 11.2. Форми державного кредиту.
 - 11.3. Управління державним кредитом.
 - 11.4. Державний борг і його обслуговування в Україні.
- Література: [1 – 6; 8 – 12; 17; 19; 27; 28; 31; 32; 34 – 40].

5. Плани семінарських (практичних) занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу.

У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена у ході обговорення.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів економічної роботи, а саме – розрахунків економічних показників та обґрунтування висновків.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, практичні ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння

матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи. У межах дисципліни з метою опанування студентами усіх видів економічних розрахунків практичні заняття рекомендується проводити за окремо взятими темами чи, в деяких випадках, питаннями.

План проведення практичних (семінарських) занять наведено в табл. 5.

План проведення практичних (семінарських) занять

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів			
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні та економічні передумови виникнення фінансів. 2. Еволюція загальної теорії фінансів. 3. Поняття та функції публічних фінансів. 4. Фінансова система: поняття і загальна характеристика її сфер і ланок. 5. Підходи до структуризації фінансової системи. 6. Публічні фінанси зарубіжних країн 	2	[1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40]
Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова політика як складова частина економічної і соціальної політики держави. 2. Типи фінансової політики на різних історичних етапах (класична, регулююча, планово-директивна). 3. Основні напрямки бюджетної політики України на сучасному етапі. 4. Особливості податкової політики в Україні на сучасному етапі. 5. Напрями грошово-кредитної політики в Україні на сучасному етапі. 6. Фінансовий механізм: поняття і характеристика його складових елементів 	2	[1 – 5; 12; 16; 17; 19; 28; 29; 31; 34; 36 – 40]
Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами	<ol style="list-style-type: none"> 1. Система управління публічними фінансами в Україні. 2. Характеристика органів управління фінансовою системою України. 3. Особливості управління публічними фінансами у зарубіжних країнах 	2	[1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40]
Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика нормативно-правової бази управління публічними фінансами в Україні. 2. Конституція України як основне джерело фінансового права. 3. Бюджетний кодекс України. 4. Нормативно-правові акти міжнародних організацій в сфері публічних фінансів 	1	[1 – 5; 9; 12; 13; 17; 19; 20; 28; 30; 31; 34; 36 – 40]

1	2	3	4
Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки	<ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика публічних доходів та методи їх мобілізації. Сутність та структура публічних видатків. Державне фінансове забезпечення соціальних гарантій населенню 	1	[1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40]
Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів			
Тема 6. Податки та податкова система	<ol style="list-style-type: none"> Соціально-економічна сутність та функції податків. Сутність податкової системи та принципи її побудови. Податкова політика та напрямки реформування податкової системи України в сучасних умовах. Податок на прибуток підприємств, його регулюючі функції й значення в стимулюванні ділової та інвестиційної активності Податок з доходів фізичних осіб. Напрямки реформування оподаткування доходів громадян. Податки на споживання: податок на додану вартість й акцизний податок. Місцеві податки та збори. Напрями реформування місцевих податків як фінансової бази місцевих бюджетів 	2	[1 – 5; 12; 17; 19; 25; 28; 30; 31; 34; 36 – 40]
Тема 7. Бюджет і бюджетна система	<ol style="list-style-type: none"> Бюджет як економічна категорія, призначення й роль бюджету. Становлення та розвиток бюджетної системи України. Бюджетний процес, характеристика етапів бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях. Повноваження учасників бюджетного процесу. Зарубіжний досвід організації бюджетного процесу. Сутність та методи бюджетного планування 	2	[1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22; 23; 27 – 29; 31; 32; 34 – 40]
Тема 8. Державний бюджет України	<ol style="list-style-type: none"> Аналіз структури доходів і видатків Державного бюджету України. Аналіз виконання Державного бюджету України 	2	[1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22 – 24; 27; 28; 31;

1	2	3	4
Тема 9. Місцеві бюджети України	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз структури доходної та видаткової частини місцевого бюджету. 2. Визначення основних джерел формування доходної частини місцевого бюджету. 3. Аналіз основних напрямів та ефективності використання коштів місцевого бюджету 	2	[1 – 5; 7 – 12; 14; 15; 17 – 19; 21; 24; 26 – 28; 31 – 40]
Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення фондів фінансових ресурсів цільового призначення. 2. Пенсійний фонд України. 3. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. 4. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. 5. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань 	1	[1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40]
Тема 11. Державний кредит і державний борг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту. 2. Форми державного кредиту. 3. Управління державним кредитом. Ефективність державних кредитних операцій. 4. Державний борг і його обслуговування в Україні 	1	[1 – 5; 6; 8 – 12; 17; 19; 27; 28; 31; 32; 34 – 40]

6. Самостійна робота студентів

Вивчення матеріалу з дисципліни "Публічні фінанси" передбачає проведення студентом самостійної роботи. Вона полягає у поглибленому вивченні та аналізі інформації з питань, винесених на самостійне опрацювання з використанням підручників, навчальних посібників, науково-економічної та періодичної літератури, законів та нормативних актів України, інформації з мережі Інтернет, даних статистичних довідників. Ця інформація повинна використовуватися студентом при підготовці до практичних (семінарських) занять та до проміжного і підсумкового контролю.

Питання для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи

1. Вплив публічних фінансів на розвиток суспільного виробництва.
 2. Роль публічних фінансів у регулюванні вартісних пропорцій національної економіки, галузевої й територіальної структури суспільного виробництва.
 3. Особливості фінансів підприємств державного сектору.
 4. Організація фінансів підприємств комунальної власності.
 5. Державне страхування.
- Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації

1. Сучасна фіскальна політика України.
 2. Сучасна монетарна політика України.
 3. Особливості митної та валютної політики України на сучасному етапі.
 4. Державна інвестиційна політика України.
 5. Моделі фінансових відносин у суспільстві: переваги та недоліки (моделі ринкової та адміністративної економіки; американська, східноєвропейська та скандинавська модель).
- Література: [1 – 5; 12; 16; 17; 19; 28; 29; 31; 34; 36 – 40].

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами

1. Функції суб'єктів управління фінансами в Україні та закордоном: порівняльна характеристика.

2. Права і обов'язки Міністерства фінансів, його структурних підрозділів у регіонах у сфері управління фінансами.

3. Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері публічних фінансів.

4. Сутність, форми та методи фінансового контролю.

5. Система державного фінансового контролю в Україні.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів

1. Вітчизняне фінансове право: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.

2. Бюджетний кодекс України, його структура та значення в нормативно-правовому забезпеченні функціонування публічних фінансів.

3. Закон України про Державний бюджет України на поточний рік.

4. Кодекс належної практики по забезпеченню прозорості в бюджетно-податковій сфері МВФ.

5. Оптимальна практика із забезпечення прозорості бюджету.

Література: [1 – 5; 9; 12; 13; 17; 19; 20; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки

1. Розподіл видатків між ланками бюджетної системи України.

2. Поняття та правові засади фінансування державних і місцевих видатків.

3. Організація фінансів соціально-культурної сфери.

4. Фінансове забезпечення видатків на освіту, науку та культуру.

5. Фінансування видатків на охорону здоров'я та фізкультуру і спорт.

6. Фінансування державного управління, національної оборони та правоохоронної діяльності.

7. Публічні видатки на розвиток економіки.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів

Тема 6. Податки та податкова система

1. Проблеми та перспективи впровадження в Україні Податкового кодексу.
 2. Податок на додану вартість.
 3. Акцизний податок.
 4. Податок на прибуток підприємств.
 5. Податок на доходи фізичних осіб.
 6. Мито.
 7. Плата за землю.
 8. Екологічний податок.
 9. Платежі за використання природних ресурсів.
 10. Спеціальні податкові режими.
- Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 25; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 7. Бюджет і бюджетна система

1. Бюджетна реформа в Україні: напрямки проведення.
 2. Реформування бюджетного законодавства: нова редакція Бюджетного кодексу України.
 3. Міжбюджетні відносини в Україні.
 4. Види міжбюджетних трансфертів.
 5. Механізм визначення дотацій вирівнювання.
 6. Основні напрями реформування міжбюджетних відносин в Україні.
- Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22; 23; 27 – 29; 31; 32; 34 – 40].

Тема 8. Державний бюджет України

1. Програмно-цільовий метод формування бюджету.
 2. Роль державного бюджету в фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України.
 3. Закон про Державний бюджет України: зміст, структура та механізм розробки.
 4. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту України.
- Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22 – 24; 27; 28; 31; 32; 34 – 40].

Тема 9. Місцеві бюджети України

1. Проблеми становлення місцевих фінансів в Україні.
 2. Напрями реформування місцевого оподаткування в Україні.
 3. Розвиток системи місцевих запозичень.
 4. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
 5. Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів.
 6. Фінансування витрат місцевого господарювання.
 7. Фінансування адміністративного апарату місцевих органів влади.
- Література: [1 – 5; 7 – 12; 14; 15; 17 – 19; 21; 24; 26 – 28; 31 – 40].

Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

1. Роль цільових фондів у забезпеченні суспільних потреб.
 2. Пенсійний фонд України: джерела формування та напрями використання.
 3. Пенсійна реформа в Україні.
 4. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
 5. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
 6. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
- Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 11. Державний кредит і державний борг

1. Роль державного кредиту у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту.
 2. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.
 3. Державні позики, їх види.
 4. Теорія і практика використання державних гарантій в умовах ринкової економіки.
 5. Управління внутрішнім державним боргом в Україні.
- Література: [1 – 6; 8 – 12; 17; 19; 27; 28; 31; 32; 34 – 40].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи публічних фінансів

Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи

1. Дайте визначення фінансів як економічної категорії.
2. Охарактеризуйте розвиток поняття "публічні фінанси".

3. В чому полягають відмінності між публічними і приватними фінансами?

4. Охарактеризуйте сутність розподільчої функції публічних фінансів.

5. Розкрийте сутність контрольної функції публічних фінансів.

6. Дайте визначення фінансової системи.

7. На яких принципах будується фінансова система країни?

8. На розв'язання яких завдань має бути спрямована фінансова система країни?

9. Які ланки включає сучасна система публічних фінансів України?

10. Які публічні фонди коштів складають матеріальну основу публічних фінансів?

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації

1. Розкрийте зміст категорії "фінансова політика" та напрямків її прояву.

2. Вкажіть головну мету та стратегічні напрямки вдосконалення фінансової політики.

3. Дайте характеристику "фінансової стратегії" та "фінансової тактики".

4. Дайте характеристику класичної фінансової політики.

5. Зробіть порівняльний аналіз кейнсіанської та неокласичної фінансової політики.

6. Розкрийте сутність планово-директивної фінансової політики.

7. Розкрийте сутність фінансового механізму як економічної категорії.

8. Дайте характеристику структури фінансового механізму та його складових елементів.

9. Охарактеризуйте сфери та ланки фінансового механізму.

Література: [1 – 5; 12; 16; 17; 19; 28; 29; 31; 34; 36 – 40].

Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами

1. Дайте визначення поняття "управління публічними фінансами".

2. Назвіть об'єкт та суб'єкт управління публічними фінансами.

3. Охарактеризуйте основні форми управління фінансами.

4. Назвіть основні фінансові інструменти.

5. На яких принципах базується управління публічними фінансами?

6. Які органи та інститути входять до організаційного складу фінансової системи України?

7. Яким чином розподіляються функції в управлінні фінансами між органами державної влади і управління?

8. Які основні функції виконує Міністерство фінансів України?

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів

1. Назвіть джерела фінансового права, які регулюють фінансову сферу.

2. Охарактеризуйте дві групи конституційних норм, які регулюють сферу фінансів.

3. Назвіть нормативно-правові акти з фінансових питань.

4. У чому полягає особлива роль Бюджетного кодексу України в нормативно-правовому забезпеченні сфери публічних фінансів?

5. У чому полягає значення міжнародних правових актів з питань публічних фінансів?

Література: [1 – 5; 9; 12; 13; 17; 19; 20; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки

1. Назвіть головне джерело формування публічних доходів.

2. Назвіть основні методи мобілізації публічних доходів.

3. Розкрийте сутність публічних видатків.

4. Охарактеризуйте структуру системи публічних видатків.

5. Охарактеризуйте видатки бюджету.

6. Які методи бюджетного фінансування вам відомі?

7. Наведіть класифікацію бюджетних видатків.

8. Охарактеризуйте напрямки бюджетного фінансування.

9. Охарактеризуйте форми бюджетного фінансування.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Змістовний модуль 2. Основні елементи системи публічних фінансів

Тема 6. Податки та податкова система

1. Розкрийте сутність і відмінні ознаки таких видів платежів державі: плата, податок, відрахування, внески.

2. Охарактеризуйте функції податків.

3. Розкрийте сутність і складові податкової системи.
 4. Наведіть класифікацію податків.
 5. Скільки рівнів має податкова система України? Охарактеризуйте їх.
 6. Розкрийте основні принципи побудови податкової системи.
 7. Дайте перелік непрямих податків і охарактеризуйте їх позитивні й негативні сторони в економічній системі.
 8. Охарактеризуйте призначення і роль податку на прибуток підприємств.
 9. Яке призначення і роль податку на доходи фізичних осіб?
 10. Назвіть склад і призначення місцевих податків і зборів.
- Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 25; 28; 30; 31; 34; 36 – 40].

Тема 7. Бюджет і бюджетна система

1. Розкрийте сутність економічної категорії "бюджет".
 2. Які функції виконує бюджет як економічна категорія?
 3. Дайте характеристику бюджетної системи держави.
 4. Охарактеризуйте основні етапи формування бюджетної системи України.
 5. Поясніть сутність поняття "зведений бюджет держави".
 6. У чому полягає необхідність застосування бюджетної класифікації?
 7. Назвіть основні розділи бюджетної класифікації.
 8. У чому полягає різниця між поточними і капітальними видатками?
 9. Які основні принципи побудови бюджетної системи України?
 10. Охарактеризуйте існуючі методи бюджетного планування.
- Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22; 23; 27 – 29; 31; 32; 34 – 40].

Тема 8. Державний бюджет України

1. Дайте визначення державного бюджету як економічної категорії.
2. Охарактеризуйте структуру та функції Державного бюджету України.
3. Розкрийте зміст програмно-цільового методу бюджетного фінансування.
4. Дайте характеристику бюджетної політики та бюджетного механізму.
5. Вкажіть критерії класифікації доходів державного бюджету.
6. Охарактеризуйте методи мобілізації доходів державного бюджету.
7. Дайте загальну характеристику системи видатків Державного бюджету України.

8. У чому полягає економічне і соціальне значення видатків Державного бюджету?

9. Дайте характеристику бюджетного дефіциту.

10. Вкажіть шляхи подолання бюджетного дефіциту.

Література: [1 – 5; 8 – 12; 16; 17; 19; 22 – 24; 27; 28; 31; 32; 34 – 40].

Тема 9. Місцеві бюджети України

1. У чому полягає економічна суть і призначення місцевих бюджетів?

2. Охарактеризуйте функції місцевих бюджетів.

3. Назвіть доходи, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування.

4. Перерахуйте доходи місцевих бюджетів, які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

5. Охарактеризуйте власні доходи місцевих бюджетів.

6. Які критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами?

7. На які групи поділяються видатки місцевих бюджетів?

8. Назвіть видатки місцевих бюджетів, які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

9. Перерахуйте видатки місцевих бюджетів, які не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

10. Назвіть джерела формування бюджету розвитку місцевих бюджетів.

Література: [1 – 5; 7 – 12; 14; 15; 17 – 19; 21; 24; 26 – 28; 31 – 40].

Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

1. Розкрийте сутність та призначення державних цільових фондів.

2. Назвіть основні принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів.

3. Назвіть найважливіші соціальні фонди в Україні.

4. Назвіть економічні фонди в Україні.

5. Розкрийте структуру, призначення і функції Пенсійного фонду України.

6. Назвіть основні завдання Пенсійного фонду та джерела його формування?

7. З яких джерел формується Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття?

8. Мета діяльності і завдання Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Література: [1 – 5; 12; 17; 19; 28; 31; 34; 36 – 40].

Тема 11. Державний кредит і державний борг

1. Розкрийте сутність державного кредиту.
2. Назвіть відмінності між державним і банківським кредитом.
3. Перелічіть форми державного кредиту.
4. Охарактеризуйте функції державного кредиту.
5. Що таке управління державним кредитом?
6. Як визначається ефективність державних кредитних операцій?
7. Що являє собою державний борг України?
8. Назвіть види державного боргу.
9. Охарактеризуйте методи управління державним боргом.

Література: [1 – 6; 8 – 12; 17; 19; 27; 28; 31; 32; 34 – 40].

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань стосовно яких виникли запитання);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- 3) підготовки тез доповідей для виступу на науковій конференції.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як: проблемні лекції, міні-лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, кейс-метод.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 6.

Таблиця 6

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Економічне і соціальне значення публічних фінансів в умовах модернізації економіки України"
Тема 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія</i> з питання "Вплив бюджетно-податкової політики України на макроекономічну рівновагу"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 3. Організаційні основи управління публічними фінансами	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Вплив політичної ситуації в Україні на ефективність управління публічними фінансами"
Тема 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія</i> з питання "Вітчизняне фінансове право: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 5. Публічні доходи та публічні видатки	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія</i> з питання "Переваги на недоліки основних джерел формування публічних доходів"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 6. Податки та податкова система	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Основні проблеми побудови ефективної системи оподаткування в Україні"
Тема 7. Бюджет і бюджетна система	<i>Кейс</i> "Врегулювання міжбюджетних відносин"
Тема 8. Державний бюджет України	<i>Кейс</i> "Використання програмно-цільового методу формування бюджету"
Тема 9. Місцеві бюджети України	<i>Кейс</i> "Визначення типу фінансової стійкості місцевого бюджету"
Тема 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Основні проблеми побудови ефективної пенсійної системи в Україні"

Тема 11. Державний кредит і державний борг	<i>Проблемна лекція з питання "Зовнішні запозичення в системі чинників економічного розвитку України"</i>
--	---

Проблемні лекції спрямовані на розвиток мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежуються двома – трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розміркування. При цьому лектор задає питання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу, за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

На початку проведення міні-лекції за вказаними вище темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виноситься питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи, перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає певному рівню Національної рамки кваліфікацій України з навчальної дисципліни "Публічні фінанси" включає поточний, модульний (відповідно до визначеного змістовного модуля), та підсумковий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів).

Основні форми поточного контролю.

Усне опитування – найбільш поширений метод контролю знань студентів. При усному контролі встановлюється безпосередній контакт між викладачем і студентом, в процесі якого викладач отримує широкі можливості для вивчення індивідуальних особливостей засвоєння студентами навчального матеріалу

Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою. За його допомогою викладач може перевірити виконання студентами домашнього завдання, з'ясувати готовність групи до вивчення нового матеріалу, визначити сформованість основних понять, засвоєння нового навчального матеріалу, який був тільки що розібраний на занятті.

Індивідуальне опитування передбачає ґрунтовні, розгорнуті відповіді студентів на питання, що відносяться до досліджуваного навчального матеріалу. Питання індивідуального опитування стимулюють студентів логічно мислити, порівнювати, аналізувати, доводити, підбирати переконливі приклади, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки.

Письмові контрольні роботи – ефективний метод перевірки й оцінки знань, умінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей і дають можливість в найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрямки для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги і об'єктивно оцінити результати навчання.

Тестування – це перевірка знань, що здійснюється у формі відповідей студентів на різні питання. Тестовий контроль дає можливість при незначних витратах аудиторного часу перевірити усіх студентів.

Есе являє собою твір-роздум невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні враження, міркування по конкретному питанню, проблемі. Есе припускає вираження автором своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального освітлення матеріалу. На відміну від інших методів контролю і перевірки знань, метою есе є діагностика продуктивної, творчої складової пізнавальної діяльності студентів, яка передбачає аналіз інформації, його інтерпретацію, побудову міркувань, порівняння фактів, підходів і альтернатив, формулювання висновків, особисту оцінку автора тощо.

При виставленні балів за поточний контроль, оцінці підлягають: рівень засвоєння теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем, включених до змістових модулів; самостійне опрацювання тем; проведення розрахунків та контрольних робіт; написання есе.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю **за відповідний змістовий модуль** і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму за відповідний змістовий модуль.

Колоквиум – це форма перевірки і оцінювання знань студентів в системі освіти у вищих навчальних закладах. Являє собою проміжний міні-екзамен, що проводиться з ініціативи викладача. Має на меті зменшити список тем, що виносяться на основний іспит і оцінити поточний рівень знань студентів та вміння їх застосовувати у практичній діяльності.

Розподіл балів за формами та методами навчання з дисципліни подано в табл. 7.

Таблиця 7

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модуля		Лекції	Практичні заняття	Домашні завдання	Есе	Презентація	Поточні контрольні роботи	Колоквиум	Сума балів
Модуль 1	ТЕМА 1. Публічні фінанси як складова фінансової системи	0,5	0,5	0,5		2		12	30,5
	ТЕМА 2. Державна фінансова політика та механізм її реалізації	0,5	0,5	0,5		2			
Модуль 2	ТЕМА 3. Організаційні основи управління публічними фінансами	0,5		0,5	4		5		
	ТЕМА 4. Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів	0,25		0,5					
	ТЕМА 5. Публічні доходи та публічні видатки	0,25		0,5					
Модуль 3	ТЕМА 6. Податки та податкова система	0,5	1	0,5		2		12	29,5

ТЕМА 7. Бюджет і бюджетна система	0,5	1	0,5		2			
ТЕМА 8. Державний бюджет України	0,5		1			5		
ТЕМА 9. Місцеві бюджети України	0,5	0,5	1					
ТЕМА 10. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	0,25		0,25					
ТЕМА 11. Державний кредит і державний борг	0,25		0,25					
Всього балів	4,5	3,5	6	4	8	10	24	60

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Студент **не допускається** до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

Семестровий контроль у формі **іспиту** проводиться письмово. На іспит виносяться ключові питання, типові і комплексні задачі, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Результат **іспиту** оцінюється у балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна, що зараховується – 25 балів).

Типова структура колоквиуму за змістовим модулем № 1 за навчальною дисципліною

Завдання 1. Дати відповіді на тестові запитання.

1. Фінансова наука вивчає:

- а) вплив держави на грошовий обіг й обсяг грошової маси;
- б) явища й процеси, які здійснюються в державі при створенні й використанні фондів фінансових ресурсів на цілі його економічного й соціального розвитку;
- в) процеси перерозподілу й коректування розподілу доходів і майна.

2. Які ознаки властиві першому етапу розвитку фінансів?

- а) основна маса коштів використовувалась на військові цілі;
- б) зростають витрати на соціальний розвиток;

- в) обмежена кількість фінансових відносин;
- г) високий ступінь впливу фінансів на економіку;
- д) багатоканальність фінансової системи.

3. Суб'єктами фінансових відносин є:

- а) валовий внутрішній продукт і національний доход;
- б) держава, підприємства, громадяни;
- в) надходження від державних кредитів;
- г) податки, цінні папери, валюта.

4. Контрольна функція публічних фінансів проявляється в:

- а) контролі за розподілом валового внутрішнього продукту за відповідними фондами і витратою їх за цільовим призначенням;
- б) контролі при проведенні заходів фінансового впливу;
- в) контролі над виконанням управлінських рішень фінансової служби;
- г) своєчасної й повної концентрації фінансових ресурсів у грошових фондах.

5. Фінансова система держави – це сукупність фондів фінансових ресурсів і взаємозв'язок між ними:

- а) так;
- б) ні.

6. Фінансова система базується на таких принципах:

- а) економічність;
- б) розподіл фінансових ресурсів на централізовані й децентралізовані;
- в) системність;
- г) самостійність;
- д) єдність.

7. Структура фінансової системи країни повинна бути спрямована на встановлення оптимальних пропорцій розподілу й перерозподілу виробленого ВВП із метою повного забезпечення потреб громадян, підприємств і держави в цілому:

- а) так;
- б) ні.

8. Бюджетна система України є:

- а) однорівневою;

- б) дворівневою;
- в) трьохрівневою;
- г) чотирьохрівневою.

9. Суспільні відносини, які виникають із приводу утворення, управління, розподілу (перерозподілу) і використання публічних фондів коштів, за рахунок яких задовольняються суспільні (соціальні) інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, які не є державною або комунальною власністю – це _____.

10. Головним завданням фінансової політики держави є:

а) установа безпосереднього державного управління окремими галузями й сферами економіки.

б) забезпечення соціальної справедливості й підтримка соціально незахищених верств населення;

в) вплив держави на грошовий обіг й обсяг грошової маси;

г) установа додаткових платежів у бюджет для регулювання грошового обігу й грошового нагромадження.

д) забезпечення відповідними ресурсами реалізації державної програми соціально-економічного розвитку.

11. Комплекс юридичних, економічних, організаційних заходів під час складання бюджетів, регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом, організації бюджетного контролю – це _____.

12. Комплекс дій і заходів держави в сфері грошового ринку, а також сукупність економічних методів, спрямованих на управління рухом кредитного капіталу – це _____.

13. Основними інструментами монетарної політики є:

а) митна політика;

б) валютний аукціон;

в) облікова політика;

г) регулювання норми обов'язкових резервів для комерційних банків;

д) операції на відкритому ринку цінних паперів.

14. Тип фінансової політики, що здійснюється в законодавчій формі й охоплює обмежену частину фінансових відносин – взаємини з

державою, окремі елементи взаємин на кредитному, фондовому, валютному й страховому ринках – це _____.

15. Реалізація фінансової політики стримування ділової активності може здійснюватися такими способами:

- а) зниження державних витрат;
- б) зростання державних витрат;
- в) зниження рівня оподаткування;
- г) підвищення рівня оподаткування;
- д) установлення високих процентних ставок за кредитами.

16. До фінансових інструментів відносяться:

- а) фінансове планування;
- б) фінансове забезпечення;
- в) фінансове регулювання;
- г) податки й збори;
- д) відсотки за кредитами.

17. Діяльність, пов'язана з необхідністю втручання в розподільні процеси з метою ліквідації диспропорцій, подолання "вузьких місць", своєчасного перерозподілу коштів, забезпечення досягнення запланованих результатів – це _____.

18. Принцип управління державними фінансами, що орієнтований на розробку таких управлінських рішень в області фінансів, які відповідають фінансовій стратегії держави й ураховують поточні особливості її реалізації:

- а) системність,
- б) цілеспрямованість,
- в) планомірність,
- г) стратегічна спрямованість.

19. Орган влади, що забезпечує здійснення фінансової, інвестиційної й податкової політики; політики в сфері праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки й культури, охорони природи, екологічної безпеки й природокористування; організовує розробку проекту закону про Державний бюджет України й забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного

бюджету України, надає Верховній Раді України звіт про його виконання – це _____.

20. Орган, що входить у систему органів виконавчої влади й забезпечує реалізацію податкової політики держави – це _____.

21. Базове значення для всіх правових галузей та інститутів має:

- а) конституційне право;
- б) адміністративне право;
- в) цивільне право;
- г) кримінальне право;
- д) міжнародне право.

22. Нормативно-правовими актами, які регулюють фінансові відносини в Україні, є:

- а) щорічні закони про державний бюджет;
- б) нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України по фінансових питаннях;
- в) нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади, які стосуються фінансової діяльності;
- г) акти органів Автономної Республіки Крим, місцевих рад і місцевих державних адміністрацій.
- д) правильні всі відповіді.

23. Винятково законами України встановлюються порядок утворення й погашення державного внутрішнього й зовнішнього боргу.

- а) так;
- б) ні.

24. Залежно від функціональної класифікації бюджетні витрати діляться на:

- а) поточні й капітальні витрати;
- б) витрати загального й спеціального фонду;
- в) витрати окремих розпорядників бюджетних коштів;
- г) витрати на державне управління, національну оборону, соціальний захист і соціальне забезпечення населення, економічну діяльність держави.

Завдання 2. Дайте порівняльну характеристику публічних фінансів зарубіжних країн: Великобританії, Нідерландів, Німеччини, Франції, Швеції та США, заповнивши табл. 8.

Таблиця 8

Порівняльна характеристика публічних фінансів зарубіжних країн

Країна	Особливості	Коментарі
Великобританія		
Нідерланди		
Німеччина		
Франція		
Швеція		
США		

Завдання 3. Дайте порівняльну характеристику типів фінансової політики на різних історичних етапах, заповнивши табл. 9.

Таблиця 9

Порівняльна характеристика типів фінансової політики на різних історичних етапах

Тип фінансової політики	Особливості	Коментарі
Класична		
Регулююча		
Планово-директивна		

Завдання 4. За даними табл. 9 визначити суму адміністративних зборів та платежів, доходів від некомерційної господарської діяльності, що спрямовуються до державного бюджету. Зробіть висновок щодо ролі та значення цього джерела у формуванні публічних доходів.

Таблиця 9

Доходи державного бюджету

Найменування показників згідно з класифікацією доходів бюджету	Всього млн грн
Кошти в іноземній валюті за реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності	3,1
Кошти від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду	77,2
Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій	130,0
Плата за ліцензії, видані Національною комісією регулювання електроенергетики	33,7
Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок	9,2

господарської та іншої діяльності	
Збори за підготовку до державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються прав автора на твір, та плата за одержання контрольних марок	5,5
Плата за надання державних гарантій та кредитів (позик), залучених державою	172,9
Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів	660,0
Судовий збір	1 283,8
Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	16 762,4
Виконавчий збір	140,0
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	830,0
Державне мито	211,7
Єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України	210,0
Збір з користування та надання послуг стільникового рухомого зв'язку	2 144,4

Максимальна кількість балів для оцінки завдань колоквиуму – 12. Кожне завдання колоквиуму оцінюється окремо: завдання 1 – 4 бали; завдання 2 – 3 бали; завдання 3 – 3 бали; завдання 4 – 2 бали.

Проведення підсумкового письмового іспиту

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни "Публічні фінанси" здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами.

Екзаменаційний білет складається з п'яти завдань різного ступеня складності: стереотипного, діагностичного та евристичного, які перевіряють рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з оцінки стану соціально-економічного розвитку країни, регіону, виходячи із системного аналізу показників державного та місцевих бюджетів; складання аналітичних довідок, пропозицій, доповідей щодо виконання бюджету, обслуговування боргу на підставі статистичного аналізу відповідних показників; розробки заходів щодо орієнтації та вибору доцільних інструментів регуляторного впливу держави та її інституцій на господарські процеси з метою досягнення економічної раціональності, виходячи з теоретичних засад публічних фінансів.

Стереотипне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями зі здійснення розрахунків планово-економічних показників державного та місцевого бюджетів.

Діагностичне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з аналізу рівня і динаміки структури показників державного та місцевих бюджетів.

Евристичне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з розробки стратегії соціально-економічного розвитку регіону відповідно до типу фінансової стійкості місцевого бюджету.

Максимальна кількість балів для оцінки екзаменаційного завдання – 40. Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Підсумкова оцінка за екзамен складається з суми балів за виконання всіх завдань та округлюється до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються щодо складності, трудомісткості та значення для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного наступним чином:

1. Оцінка за правильність виконання **завдань 1 і 2 дорівнює 6 балам** і включає:

2 бали за правильне представлення алгоритму розрахунку показників;

2 бали за арифметичну правильність розрахунків та охайність представлення результатів;

2 бали за наявність і ґрунтовність висновку.

2. Оцінка за правильність виконання **завдання 3 дорівнює 9 балам** і включає:

3 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання;

3 бали за арифметичну правильність розрахунків та охайність представлення результатів;

3 бали за логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність аналітичної записки.

3. Оцінка за правильність виконання **завдання 4 дорівнює 9 балам** і включає:

2 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання;

2 бали за арифметичну правильність розрахунків та охайність представлення результатів;

2 бали за наявність та правильність побудови графіків;

3 бали логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку.

4. Оцінка за правильність виконання **завдання 5 дорівнює 10 балам** і включає:

3 бали за наявність оригінальної версії щодо вирішення завдання;

2 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання;

2 бали за арифметичну правильність розрахунків та охайність представлення результатів;

3 бали за логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку.

Зразок екзаменаційного завдання

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Галузь знань Державне управління

Спеціальність 8.15010008 Публічне адміністрування Семестр 2

Навчальна дисципліна Публічні фінанси

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1. За даними табл. 10 визначити суму неподаткових надходжень до державного бюджету.

Таблиця 10

Доходи державного бюджету

Найменування показників згідно з класифікацією доходів бюджету	Всього млн грн
--	-------------------

1	2
Плата за користування надрами континентального шельфу і в межах виключної (морської) економічної зони	54,0
Збір за спеціальне використання води	580,8
Частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, та дивіденди (доход), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	6 141,0
Кошти в іноземній валюті за реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності	3,1
Кошти від реалізації скарбів, майна, одержаного державою або територіальною громадою в порядку спадкування чи дарування, безхазяйного майна, знахідок, а також валютних цінностей і грошових коштів, власники яких невідомі	12,0
Надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння	3,9
Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України"	11 541,2

Закінчення табл. 10

1	2
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	247,8
Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності	2 398,2
Плата за виділення номерного ресурсу	2,0
Плата за державну реєстрацію джерел іонізуючого випромінювання (реєстраційний збір)	0,1
Плата за оформлення посвідчення закордонного українця	0,06
Рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами природного газу територією України	2 168,9
Рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами територією України	164,7
Ввізне мито	12 700,0

Завдання 2. Проаналізуйте динаміку питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів України за період 2006 – 2012 років. Вихідні дані наведено в табл. 11.

Таблиця 11

Вихідні дані

Роки	Надходження місцевих податків і зборів, млн грн	Надходження доходів місцевих бюджетів, млн грн
2006	642,3	39 844,6
2007	729,9	58 359,2
2008	820,0	73 906,3
2009	808,6	71 062,8
2010	819,4	80 515,8
2011	2 549,8	86 456,6
2012	5 456,9	100 813,8

Завдання 3. Скласти аналітичну довідку щодо податку на прибуток підприємств, яка повинна містити наступну інформацію: аналіз структури надходжень до Державного бюджету України податку на прибуток підприємств різних форм власності, найбільш вагомі джерела надходження цього податку за період 2011 – 2012 років, роль та значення податку на прибуток підприємств у формуванні доходної частини державного бюджету України. Вихідні дані наведено в табл. 12.

Таблиця 12

Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності у 2011 – 2012 роках

млрд грн

Джерела надходження податку	2011 рік	2012 рік
Підприємства державної форми власності	8,1	10,6
Підприємства з іноземним капіталом	10,8	10,6
Банки	0,8	0,9
Приватні підприємства	34,3	31,0

Завдання 4. Проаналізуйте динаміку та структуру доходів Державного бюджету України за період 2011 – 2012 років. Побудуйте графіки та зробіть висновки. Вихідні дані наведено в табл. 13.

Таблиця 13

Доходи Державного бюджету України за період 2011 – 2012 років

Показники	2011 рік	2012 рік
Податкові надходження, млрд грн, у тому числі	261,6	274,7
податок на доходи фізичних осіб	6,2	6,9
податок на прибуток підприємств	54,6	55,5
збори за спеціальне використання природних ресурсів	1,9	2,4

податок на додану вартість	130,0	138,9
акцизний податок	33,1	37,2
податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	11,8	13,1
рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси	21,2	17,6
інші податкові надходження	2,8	3,1
Неподаткові надходження, млрд грн, у тому числі	48,6	68,3
доходи від власності та підприємницької діяльності	17,1	32,1
адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу	2,5	5,5
власні надходження бюджетних установ	23,1	24,8
інші неподаткові надходження	5,9	5,9
Доходи від операцій з капіталом, млрд грн	0,6	1,4
Цільові фонди, млрд грн	0,4	0,3
Інші надходження, млрд грн	0,6	0

Завдання 5. Визначити тип фінансової стійкості місцевого бюджету за наступними даними: власні доходи місцевого бюджету складають 2 337,4 тис. грн, закріплені доходи – 4 530,2 тис. грн, загальні доходи – 8 459,5 тис. грн, офіційні трансферти – 1 591,9 тис. грн, загальні видатки – 8 520,7 тис. грн. Дати характеристику типу фінансової стійкості та визначити стратегію соціально-економічного розвитку регіону відповідно до типу фінансової стійкості місцевого бюджету.

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування та регіональної економіки

Протокол № 17 від 13.05.2013р.

Завідувач кафедри

Екзаменатор

Гавкалова Н. Л.

Мельник В. І.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час іспиту та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Співвідношення між сумою балів, що студент отримав за всі види навчальної діяльності при вивченні дисципліни під час семестру, і оцінками за шкалами встановлюється згідно з критеріями оцінювання знань студентів за 100-бальною шкалою та відповідність до національної шкали наведено у табл. 14.

**Співставлення суми балів з оцінками за шкалами:
національною та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності при вивченні дисципліни під час семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	Незадовільно*	Не зараховано*
1 – 34	F	Незадовільно**	Не зараховано**

Примітки:

* – з можливістю повторного складання;

** – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посібн. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Атіка, 2004. – 368 с.
2. Василик О. Д. Державні фінанси України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Дегтяр А. О. Публічні фінанси : навч. посібн. / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко, О. С. Лєсная. Х. : С. А. М., 2011. – 512 с.

11.2. Додаткова

4. Азаренкова Г. М. Фінанси: Практикум : навч. посібн. / Г. М. Азаренкова, І. І. Борисенко. – К. : Знання, 2008. – 280 с.

5. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії / Ш. Бланкарт. – К. : Либідь, 2000. – 368 с.
6. Богдан Т. П. Управління державним боргом і макрофінансові ризики в економіці України / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 13–22.
7. Бойцун Н. Є. Адаптація європейського досвіду управління місцевими фінансами в Україні / Н. Є. Бойцун // Фінанси України. – 2005. – № 5. – С. 6–11.
8. Бюджетна система України : навч. посібн. / під ред. С. І. Юрія, Й. М. Бескида. – К. : НІОС, 2000. – 400 с.
9. Бюджетний кодекс України. – К. : ЦУЛ, 2011. – 112 с.
10. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
11. Василик О. Д. Бюджетна система України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 542 с.
12. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик. – К. : НІОС, 2001. – 416 с.
13. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент ; Моя книга, 2006. – 448 с.
14. Жемеренко Є. В. Використання коштів місцевих бюджетів України / Є. В. Жемеренко // Фінанси України. – 2005. – № 8. – С. 108–114.
15. Зайчикова В. В. Функції місцевих органів в умовах бюджетної реформи / В. В. Зайчикова // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 72–79.
16. Запатріна І.В. Бюджетна політика стимулювання економічного зростання та механізми її реалізації / І. В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Фінанси України. – 2006. – № 4. – С. 38–45.

17. Карлін М. І. Державні фінанси України : навч. посібн. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2008. – 348 с.
18. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.
19. Ковальчук С. В. Фінанси : навч. посібн. / С. В. Ковальчук, І. В. Форкун. – Львів : "Новий Світ – 2000", 2006. – 568 с.
20. Конституція України. – К. : Право, 2011. – 56 с.
21. Кравченко В. І. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001) / В. І. Кравченко. – К. : ВД "KM Academia", 2001. – 458 с.
22. Кульчицький М. І. Формування та виконання бюджету за програмно-цільовим методом / М. І. Кульчицький, З. В. Перун // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С. 78–83.
23. Левицька Є. О. Впровадження програмно-цільового методу формування бюджетів / Є. О. Левицька // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 33–37.
24. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.
25. Мельник В. М. Використання податкових інструментів в умовах становлення ринкової економіки / В. М. Мельник, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 46–57.
26. Місцеві фінанси : навч. посібн. / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К. : Алерта, 2011. – 328 с.
27. Опарін В. М. Бюджетна система : навч.-метод. посібн. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк. – К. : КНЕУ, 2000. – 186 с.
28. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібн. / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2000. – 240 с.
29. Піхоцький В. Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку

України / В. Ф. Піхоцький // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 30–37.

30. Податковий кодекс України. – К. : ЦУЛ, 2012. – 538 с.

31. Романенко О. Р. Фінанси : підручник / О. Р. Романенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 312 с.

32. Сафонова Л. Д. Бюджетний менеджмент : навч. посібн. / Л. Д. Сафонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 480 с.

33. Сунцова С. О. Місцеві фінанси України / С. О. Сунцова. – К. : ТОВ "Центр навчальної літератури", 2010. – 488 с.

34. Суспільні фінанси України : навч. посібн. / за ред. М. І. Карліна. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВНУ ім. Л. Українки, 2008. – 260 с.

35. Чечетов М. В. Бюджетний менеджмент : навч. посібн. В 2-х ч. / М. В. Чечетов, Н. Ф. Чечетова, А. Ю. Бережна. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. – 560 с.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

36. Новостной портал ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступа : <http://liga.net>.

37. Нормативные акты Украины. – Режим доступа : <http://www.nau.ua>.

38. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua>.

39. Право. Украина. – Режим доступа : <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html>.

40. Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	11
4. Плани лекцій	14
5. Плани семінарських (практичних) занять	16
6. Самостійна робота студентів	20
7. Контрольні запитання для самодіагностики	23
8. Індивідуально-консультативна робота	28
9. Методики активізації процесу навчання	29
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	31
11. Рекомендована література	46
11.1. Основна	46
11.2. Додаткова	46
11.3. Ресурси мережі Інтернет	48

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ"
для студентів спеціальності
8.15010008 "Публічне адміністрування"
всіх форм навчання**

Укладач **Мельник Вікторія Іванівна**

Відповідальний за випуск **Гавкалова Н. Л.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 194 ЕВ. Обсяг 50 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*